

Istiqaama

Description

â€œIstiqaama jechuun namni tokko haala Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ajajetti shariâ€™aa Rabbiir irratti gadi dhaabbachuu fi hordofuudha. Kuni immoo iklaasan (Rabbiif qulqulleessun) kan durfame taâ€™uu qaba.â€

Ibn Rajab waaâ€™ee Istiqaama ilaalchiseeakkana jedha: Istiqaama jechuun karaa qajeelaa fi sirrii amantii Islaamaa osoo bitaa mirga hin gorin hordofuudha. Gochoota Rabbiif ajajamuu keessaa fi alaa kan of keessatti hammateedha. Haaluma wal-fakkaatun gochoota dhowwaman hunda dhiisu ykn irraa fagaachu kan of keessatti qabateedha.â€

Gabaabumatti Istiqaama jechuun karaa qajeelaa fi haqaa Islaamaa irratti gadi dhaabbachuu fi itti fufuudha. Gadi dhaabbannaan kuni immoo kan taâ€™uu yoo wantoota itti ajajaman hojjatanii fi wantoota irraa dhowwaman dhiisanii fi irraa fagaatan qofaadha. Karaa biraatin namni tokko Islaama irratti gadi dhaabbate (Istiqaama qaba) yommuu jennu amanti Islaamatti homaa dabalu hin qabu, homaa irraa hirâ€™isuus hin qabu. Akkuma jirutti hordofuudha. Kanaafi, bidâ€™aan (wanti haarofti amantii keessatti uumame) istiqaaman wal faalleessa.

Sufyaan bin Abdullah (Rabbiin isarraa haa jaallatu) akkana jedha, â€˜Ani ni jedhe, Yaa Ergamaa Rabbi jecha Islaama keessatti siin ala eenyullee hin gaafanne natti himi. Ergamaa Rabbi (SAW) ni **jedhe:** â€œÙ,ÙÙ,,Ù': Ø¢ÙÙŽÙ†Ù'ØªØ·Ù·Ø§ÙÙŽÙ,Ù,ÙŽÙ'Ù‡Ù·Ø«Ù·ÙÙŽÙ'Ø§Ø³Ù'ØªÙÙŽÙ,Ù·ÙÙ'â€ (Jedhi, â€œ**Rabbitti amaneâ€™ sana booda gadi dhaabbadhu**) ([Riyaadu Saalihin](#))

â€˜Rabbitti amaneâ€™ yommuu jedhu arraba qofaan, â€˜Rabbitti amaneâ€™ jechuu miti. Kana irra, qalbiin dhugaan Rabbitti amanuu ergasii arrabaan dubbachuudha. Amantii shakkiin wayitu keessa hin jirre qalbii keessatti hidda qabsiisudha. Rabbitti amane yommuu jedhu Rabbiin jiraachu, Gooftummaa Isaatti, Tokkichummaa Isaatti, maqaa fi amaloota Isaatti, murtiwwaan Isaatti, odefannoo Inni beeksisee fi wanta hunda Isarraa dhufetti amanu of keessatti qabata. Yoo kanniiniti amante, ergasii amantii Rabbi (Islaama) irratti gadi dhaabbadhu. Islaama irraa bitaa fi mirga hin gorin, homaa irraa hin hirâ€™isin, homaa itti hin dabalin.

Shahadaa (Ragaa bahiinsa) an Laa ilaaha illAllaah wa anna Muhammadan rasulullah irratti iklaasan gadi dhaabbadhu. Ragaa bahiinsa kanniin irraa wantoota lama garmalee barbaachisaa taâ€™antu jira. Shahaadan: Laa ilaah illAllaah (Rabbiin malee kan haqaan gabbaramu hin jiru) iklaasa (hojii Rabbiif qulqulleessu) of keessatti tan hammateedha. Shahaadan: Muhammadan Rasulullah (Muhammad Ergamaa Rabbiiti) kan jedhu immoo hojjiu Ergamaa Rabbi hordofuu akka qabu itti agarsiisa. Kanaafi namni Laa ilaaha ill Allaah Muhammadan rasulullah jedhu hojjiu hojjiu keessatti ilkaasa qabaachu fi Ergamaa Rabbi (SAW) hordofuu qabaa jechuudha. Hojiin isaa fudhatama argachuuf kanniin lamaan guutu qaba: iklaasa fi Ergamaa Rabbi (SAW) hordofuu. Kanaafi, istiqaaman (gadi dhaabbanaan) hanga duâ€™aa kanniin lamaan irratti gadi dhaabbachuudha.

Abu Bakr Siddiq (Rabbiin isarraa haa jaallatu) waaâ€™ee istiqaama yommuu gaafatamu akkana jedhe.â€•Rabbitti homaa qindeessu dhiisudha.â€•

Umar ibn al-Khaxxaab akkana jedhe,â€•Istiqaama jechuun wanta itti ajajamte hojjachuu irratti gadi dhaabbachuu fi wanta dhowwamte irraa fagaachu itti fufuudha. Akka jallinna jeedala hin jallatin.â€•

Al-Hasan ni jedhe, â€œajaja Rabbii irratti gadi dhaabbaadhaa, Isaaf ajajamaa, Rabbiin faallessu irraa fagaadhaa.â€•

Mindaa warra Istiqaama qabaniif kennamu

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) warroota istiqaama (gadi dhaabbannaa) qaban haala kanaan mindaa isaanii ibse:

â€œDhugumatti, isaan â€œGooftaan keenya Allaah dhaâ€•jedhanii, ergasii achirratti gadi dhaabbatan, (yeroo isaan duâ€™an) Malaaykonni isaan irratti bubbuaâ€™uun â€œHin sodaatinaa, hin gaddinaas; Jannata waadaa isiniif galameen gammadaa. Nuti jiruu duniyaa keessatti hiriyyoota fi gargaartoota keessan turre; Aakhirattis akkasuma. Isiniif ishee (Jannata) keessa waan lubbuun teessan feetutu jira. Isiniif ishee keessa waan barbaaddantu jira. Affeerraan Rabbii Araaramaa, Rahmata godhaa taâ€™ee irraayyi.â€•(isaaniin jedhu)â€• Suuratu Fussilat 41:30-32

إِنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا رَبِّنَا اللَّهَ ثُمَّ أَسْتَقْدَمُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

يَحْزَنُونَ

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَلِدِينَ فِيهَا جَزَاءُ إِمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

â€œIsaan â€œGooftaan keenya Allaah dhaâ€•jedhanii ergasii san irratti gadi dhaabbatan, sodaan isaan irra hin jiru; isaan hin gaddanis. Isaan sun warra jannataati; ishee keessa yeroo hundaa jiraatu. (Kuni) mindaa waan dalagaa turaniif (isaanii kennamuudha).â€• (Suuratu Al-Ahqaf 46:13-14)

Asirraa namni tokko wanti hubatu, nama sirnaan amanee fi san irratti gadi dhaabbateef mindaan kennamu baayâ€™eedha. Isaan keessaa: (1) Gargaarsa malaykoota addunyaa fi Aakhiratti qabaachu; (2) yeroo duâ€™aa dhiphinnaa fi daraara san keessaa baasuf Malaykoonni gammachisan itti dhufuu;(3) Namtichi gara Jannataa wanta lubbuun isaa feetu keessa jirutti qajeelfama; (4) Namoonni istiqaama qaban yeroo hundaa Jannata keessa jiraatu; (5) Rabbiin isaanitti gammada, qananii Isaas isaanitti roobsa.

Wantoota Istiqaamaf barbaachisan:

Imaam ibn Al-Qayyim istiqaama sirrii argachuuf wantoonni jahan kunniin guutamu qaban jedha:

1. Hojii barbaachisu hojjachuu
2. Hojiwwan sanniin hojjachuuf humna baasu
3. Hojiwwan sanniin yommuu hojjatan wanta hayyamamaa taâ€™etti of daangessu ykn madaallamaa taâ€™uu.
4. Beekumsa buâ€™uura godhatanii hojjachuu (gocha hojjatan san beekumsa amantii waliin hojjachuu)
5. Hojii hojjatan san Rabbiif qulqulleessu (ikhlaasa qabaachu)
6. Akkuma ajajamanitti hojii san hojjachuu. Jecha biraatin Sunnah Ergamaa Rabbii (SAW) hordofuudha.

Salaafonni yeroo baayâ€™ee wantoota lamaan kanniin ni kaasu. Isaanis hojii keessatti madaalamaa taâ€™uu fi sunnah Ergamaa Rabbii (SAW) hordofuudha. Sheyxanni qalbii gabrichaa fuunfachuun ni qora (mokkora). Sheyxanni hasaasa badaa gosa lama qaba. Takkaa dadhabaa akka taâ€™uu nama san kakaasa takkaa immoo daangaa akka darbu itti kakaasa. Yoo sheyxanni nama sunnah siritti hordofu arge, daangaa akka darbu itti kakaasa. Wanta Ergamaan Rabbii (SAW) hin hojjanne hojjata, garuu hojii gaarii dabalataa hojjataa akka jirutti yaada. Namtichiakkana ofiin jedha, â€œekuni hojii gaggaarii ibaadati. Kanaafu, dabalataan hojjachuun ykn tarkaanfi cimaa fudhachuun hojii gaarii fi ibaadadha.â€ Haala kanaan sheyxanni namoota baayâ€™ee karaa irraa jallisee jira. Namoota baayâ€™ee bidâ€™attu kan geesse kana. Fakkeenyaf, Moolida yommuu kabajan, sheyxanni â€˜Kuni Jaalala Ergamaa Rabbii argisiisuu malee wanta biraati miti.â€™ jechuun isaanitti hasaasa. Moolinni Ergamaan Rabbiis (SAW) taâ€™ee sahaabonni isaa kan hin hojjanne ykn hin kabajne taâ€™ee osoo jiru. Ammas sheyxanni hirribaa fi boqonnaa malee hojii ibaada tokko akka hojjatu nama san taasisuun daangaa akka darbu godha. Namni kuni boodarra hojii san ni dhiisa ykn of dinqiisifachuun hojii of jalaa balleessa.

Karaan lammataa sheyxanni namoota itti jallisuu, yoo nama san keessatti dadhabinnaa fi ceemâ€™u arge, faallaa nama armaan olii akka deemu taasisa. Hayyamaa fi dhiifama shariâ€™aa itti agarsiisuun hojii hojjatu qabu akka hin hojjanne isa taasisa. â€˜Salaanni amantii keessaa nama hin baasuâ€™ jechuun salaata dhiisu eegala. Sababoota adda addaa itti fiduun hojii baayâ€™ee akka hin hojjanne isa taasisa. Karaan lamaan kunniin istiqamaa kan faallessudha. Namni karaa istiqamaa irra deemu madaallamaa taâ€™uu qaba. Humna isaati ol hojjachuu fi of dadhabsiisuun daangaa darbuu hin qabu akkasumas, wanta itti ajajame dhiisun hojii gaarii qisaasessu hin qabu. Rabbiin (Azza wa Jalla) ni jedha:

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغُو إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

بِصَيْرٌ

â€œAkkuma ajajamtetti gadi dhaabbadhu. Isaan si waliin tawbataniis (gadi haa dhaabbatan). Daangaas hin darbinaa. Dhugumatti Inni (Rabbit) waan isin dalagdan Argaadha.â€ suuratu Huud 11:112

â€œNamni tokko dukkana gaflaatin ifa istiqamaa dhaamsu hin qabu. Ifa dammaqiiinsatiin daandii istiqamaa ibsuu qaba.â€ jedha imaam ibn al-Qayyim

Istiqaamaa qalpii fi arrabaa

Furtuun istiqamaa qalbiin namaa Daandii qajeelaa irratti gadi dhaabbachuu fi hordofuudha. Qalbiin Tawhiida irratti siritti gadi dhaabbachuu qabdi. Sodaan Rabbii, jaalala Isaa fi kabaja Isaatiin tan guuttamte taâ€™uu qabdi. Yoo qalbiin tolte qaamoleen biroo ishii hordofuu. Imaam ibn Al-Qayyim namni istiqamaa guutuu galmaan kan gahu yoo ulaagaaleen lama guuttamaniidha jedha. Tokko, namtichi nama ykn wanta hundaa caalchisee Rabbiin jaallachuu qaba. Kuni salphaa akka taâ€™etti odeessun hin ulfaatu garuu hojii irra oolchun garmalee ulfaata. Yommuu Rabbiin nama san qoru, dhugaan ifa ni baha.

Istiqaaman guutu taâ€™uuf ulaagan lammataa namtichi wanta shariâ€™aan itti ajaje fi irraa dhowweef kabaja guddaa qabaachu qaba (wantoota itti ajajamee hojjachuu fi wantoota irraa dhowwame hundaa dhiisu qaba.) Kabajni guddaan kuni kan dhufu ajajamoota fi dhowwamoota sanniin Rabbii lafa godheef (murteessef) kabaja guddaa yoo qabaatedha. Namtichi yeroo hundaa seerota shariâ€™aa eenyu akka kaaâ€™e (tume) sammutti qabachuu qaba. Kuni qalbii keessatti hidda yoo qabate, kabaja sirrii seerota saniif kenna.â€

Qalbiin erga gadi dhaabbathee booda wanti garmalee barbaachisaan arraba.

Abu Hureeyran akka gabaasanitti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

â€œDhugumatti gabrichi tokko jecha Rabbiin gammachiistu ni dubbata xiyyefannoo osoo itti hin keniin. Sababa saniin Rabbiin sadarkatti isa olkaasa. Dhugumatti gabrichi tokko jecha Rabbiin dallansiistu ni dubbata osoo xiyyefannoo itti hin keniin. Sababa saniin Jahannamitti darbama.â€• Sahih Al-Bukhaari

Gabaabumatti namni tokko istiqaama guutu qabaachuf, qalbii fi arraba isaa sirreessuf carraaqu qaba. Qalbii isaa tawhida qulqulluu irratti gadi dhaabuf tattaaffi addaan hin cinne taasisu qaba. Akkasumas, qaaman fi arrabaan wantoota itti ajajame hojjachuu fi wanna dhowwame irraa fagaachu qaba.

Fakkeenyaf, salaata salaatu irratti gadi dhaabbachu qaba. Waaâ€™een istiqamaa asirratti kan dhaabbatu miti. In shaa Allaah, torbaan akkamitti istiqamaa cimsuu akka dandeenyu ni ilaalla.

Kitaabilee wabii

1. Commentary on the Forty Hadith of An-Nawawi- Jamal Zarabozo- jildii 2, fuula 684-692
  2. Sharif Rayidu Salihiid- Ibn Usaymiin- jildii 1ffaa- fuula 568-571
  3. Madaarija saalikin- Imaam ibn Al-Qayyim- jildii-2ffaa,fuula 109-113

Date Created

April 29, 2017

Author

sammubani